

Бібліографія

БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ М. П. ВАСИЛЕНКА

Важливіші наукові праці¹

1891.

1. «Памятник украинской литературы конца XVIII века», *Киевская Старина*, 1891, т. 32, стор. 154-161.
2. «К истории церковных и монастырских архивов», *Киевская Ст.*, т. 34, стор. 148-151.
3. «Из бумаг сенатора тайн. сов. М. П. Миклашевского», *Киев. Ст.*, т. 35, стор. 129-133.
4. *Сервитуты в Малороссии*. Киев.

1892.

5. *Генеральное следствие о маетностях Киевского полка 1729—1730 годов*. Киев, 1892, стор. 40. «Чтения в Истор. Об-ве Нестора-Летописца», кн. VII.
6. «Михаил Иванович Семевский» (Некролог), *Киев. Ст.*, т. 37, стор. 112-115.
7. «К вопросу о централизации наших исторических архивов. Судьба Румянцевской Описи Малороссии», *Киев. Ст.*, т. 39, стор. 453-461.

1893.

8. *Генеральное следствие о маетностях Гадяцкого полка 1729—1730 годов*. Изд. Полтавского Губ. Статистического Комитета, Полтава, 1893, стор. 45.

1894.

9. «К истории Малорусской историографии и малорусского общественного строя. (Заметки по поводу статей В. А. Мякотина «Прикрепление крестьянства Левобережной Малороссии в XVIII ст.» в «Русском Богатстве», 1894, номер 2, 3 и 4). *Киев. Ст.*, т. 47, стор. 242-270, 402-424.
10. *Исторические сведения о роде дворян Разманиновых*. 1894.
11. «Казанское царство», *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*, т. 26, стор. 906-908.

1895.

12. «О скупле земель в Малороссии и ея причинах», *Чтен. в Истор. Об-ве Нест.-Летоп.*, кн. IX, Киев, стор. 3-5.
13. «О происхождении группы капиталистов в Малороссии в XVII и XVIII вв.», *Чтен. в Истор. Об-ве Нест.-Летоп.*, Киев, стор. 13.

¹ Досить широку бібліографію праць М. Василенка подав С. Наріжний: «М. П. Василенко, його наукова діяльність», *Наша культура*, (Львів) 1936.

14. «Калачов Николай Васильевич», *«Энциклоп. Слов. Брокг. и Ефрона»*, т. 27 стор. 7-8.
 15. «Князь», *Там же*.
 16. «Коммиссия для составления Нового Уложения». *Там же*, 30. стор. 866-869.
 17. «Корф, барон, Николай Александрович», *Там же*, т. 31, стор. 355-356.
 18. «Крыжанович Юрий», *там же*, т. 32, стор. 861-862.
- 1896.
19. «Литовсько-Русское государство», *там же*, т. 34, стор. 818-827.
 20. «Миних», *там же*, т. 37, стор. 368-369.
 21. Митрополиты русские. Митрополиты Юго-Западной Руси. Митрополиты вотчины. *Там же*, т. 37, стор. 464-471.
- 1897.
22. «Наказ (большой)», *там же*, т. 40 стор. 481-484.
 23. «Опричина», *там же*, т. 43, стор. 45-46.
- 1898.
24. «Патриаршество в России. Патриаршие домовые монастыри. Патриаршие вотчины», *там же*, т. 45, стор. 29-36.
 25. «Подушная подать в России», *там же*, т. 47, стор. 123-128.
 26. «Поземельная община», *там же*, т. 47, стор. 202-211.
 27. «Посполитые», *там же*, т. 48, стор. 691-694.
 28. «Приказы», *там же*, т. 49, стор. 186-196.
 29. «Пугачовщина», *там же*, т. 50 стор. 750-761.
 30. «Пугачов», *там же*, т. 50, стор. 761—764.
- 1899.
31. «Раскол», *там же*, т. 51, стор. 283-303.
 32. «Малороссийская Историография. История Малороссии», *там же*, т. 55, стор. 490-509.
- 1900.
33. «Глуховская сатира», *Киев. Ст.*, 1900, т. 70, стор. 95-97.
 34. «Старшина малороссийская», *«Энциклоп. Слов. Брокг. и Ефр.»*, т. 61, стор. 457-460.
- 1901.
35. «Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии. Т. I. Генеральное следствие о маетностях Нежинского полка 1729-1730 годов», *«Черниговский Земский Сборник»* і окремо — Чернігів, 1901 р.
 36. «Первые шаги по введению положений 19 февраля 1861 г. в Черниговской губернии. (К 40-летию со дня освобождения крестьян)», *Киев. Ст.*, март. стор. 396-423, апрель стор. 97-125, ноябрь стор. 303-327.
 37. «Куда исчез домик в Полтаве, в котором Петр Великий отдыхал после Полтавской победы», *«Киев. Ст.»*, 1901 р., т. 75, стор. 171-172.

38. «Торговицкая конфедерация», *«Энциклоп. Слов. Брокг. и Ефр.»*, т. 64, стор. 634-636.
- 1902.
39. *Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии*. Т. II, Экстракты из указов, инструкций, учреждений и пр. 1786 г., Чернигов, 1902.
40. «Александр Матвеевич Лазаревский. (Некролог)», *«Киев. Стар.»*, ч. 77, стор. III-XIX.
41. «К биографии И. П. Котляревского», *«Киев. Стар.»*, 1902, т. 77, стор. 1-5.
42. «Памяти В. В. Тарновского, А. М. Лазаревского и Н. В. Шутурова (к рисунку)», *«Киев. Стар.»*, 1902, т. 78, стор. 282-292.
43. «Двадцатипятилетие со дня смерти О. М. Бодянского [6 сентября 1877 — 6 сент. 1902]», *«Киев. Стар.»*, 1902, т. 78, стор. 408-410.
- 1903.
44. «Турецкие войны России», *Энциклоп. Слов. Брокг. и Ефр.*, т. 67, стор. 122-138.
45. «Удельная система», *там же*, т. 68, стор. 590-594.
46. «Уния и униатская церковь в пределах Польши и России», *там же*, т. 69, стор. 821-831.
47. «Йосиф Максимович Бодянский и его заслуги для изучения Малороссии», *«Киев. Стар.»*, 1903, январь, стор. 1-50, февраль стор. 295-322, март стор. 462-491, май ст. 315-346, октябрь стор. 140-152, ноябрь стор. 389-430, декабрь стор. 701-735 і окремо.
48. «К вопросу о происхождении названия Полтава», *«Киев. Стар.»*. 1903 р., апрель, стор. 2-3.
49. «Памяти почетного члена общества Александра Матвеевича Лазаревского († 31 марта 1902)», *«Чтен. в Истор. Об-ве Нест.-Летописца»*, кн. XVII, Київ, 1903, стор. 85-107.
50. «Ханенко», *Энциклоп. Слов. Брокг. и Ефр.*, т. 73, стор. 40-42.
51. «Ханское царство», *там же*, т. 73, стор. 45-52.
52. «Хмельницкий», *там же*, т. 73, стор. 456-461.
53. «Церковные недвижимые имущества», *там же*, т. 75 стор. 104-106.
- 1908.
54. *Передмова до праці Ал. Лазаревського: Малоросійські посполиті крест'яни (1648—1783)*, Київ, 1908, стор. I-X.
- 1909.
55. *Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии*. Т. III. Генеральное следствие о маетностях Черниговского полка. Чернигов, 1909.
- 1910.
56. «Памяти Костомарова как историка», *«Киев. Мысль»*, 1910, чч. 97 і 98.
- 1911.
57. «Г. Н. Теплов і його «Записка о непорядках в Малороссии», *Записки Українського Наукового Товариства в Києві*, кн. IX. Київ, 1911, стор. 13-54.

58. «Прикрепление крестьян в Малороссии». *Великая Реформа*, т. I. Москва, 1911, стор. 108-126.
59. «Крестьянский вопрос в Юго-Западном и Северо-Западном крае при Николае I и введение инвентарей», *Великая Реформа*, т. IV, Москва, 1911, стор. 94-109.
60. *Очерки русской и малорусской истории с 1566 до 1814 г.* «История Европы» Пфлуга и Гартунга.
61. *История Литовско-Русского государства*. Там же, обидві біля 200 стор. 1912.
62. «Декабрист об Украине. (В. И. Маслов. Литературная деятельность К. О. Рылеева. Киев, 1912)», «*Украинская Жизнь*», Москва, кн. 3, стор. 84-91.
63. «Политические взгляды М. П. Драгманова», «*Украинская Жизнь*», Москва, 1912, кн. 6, стор. 36-55.
64. «Отношение между Францией и Россией до Французской Революции». «*Отечественная война и русское общество*», т. I, Москва, 1912, стор. 1-19.
65. «Рост французского влияния в России до Французской Революции», «*Отечественная война и русское общество*», т. I, Москва, 1912, стор. 20-25.
66. «З історії устрою Гетьманщини. Критичні замітки», *Записки НТШ*., Львів, 1912, т. 108, стор. 103-116.
- 1913.
67. «З приводу заміток М. Є. Слабченка», *Записки НТШ*, Львів, 1913, т. 116, стор. 79-86.
68. *История Кабардинского народа*, Київ, 150 стор.
- 1914.
69. «О. Бодянский і його поетична творчість», «*Україна*», 1914, кн. IV.
- 1916.
70. *Очерки по истории Западной Руси и Украины*, Київ, 1916, стор. XII-589.
- 1919.
71. «Речь г. Министра Народного Просвещения и Искусств Н. П. Василенка при открытии деятельности комиссии 9-го июля 1918 г.», *Збірник праць Комісії для вироблення законопроекту про заснування Української Академії Наук у Києві*. Київ, 1919, стор. III-IV.
- 1923.
72. «Академик Богдан Олександрович Кістяковський. (16/29 квітня 1920 року)», *Записки Соціально-Економічного Відділу УАН*, т. I (1923), Київ, 1923, стор. VIII-XI.
73. «Додаток до некрологу Б. О. Кістяковського» (стор. XII-XIII), *Там же*, стор. XL-XLI.
74. «Академик Орест Иванович Левицький † 9 травня, (26 квітня) 1922 року», *Там же*, стор. XLVI-XCVIII.
75. «Кремнецький ліцей і університет Св. Володимира. Історично-юридична розвідка». *Там же*, стор. 151-199.

1925.

76. «Пам'ятник української правничої літератури XVIII ст.», *Записки НТШ*, Львів, 1925 р., т. 138-140, стор. 105-130.
77. «Павло Полуботок. З приводу двістілітньої річниці його смерті (29. XII — 1724)», *Україна*, Київ, 1925, кн. 6, стор. 80-108.
78. Передмова до I-го Випуску «Праць Комісії для виучування історії західньо-руського та українського права». Київ, 1925, т. I, стор. III-IX.

1926.

79. Передмова до II-го Випуску «Праць Комісії для виучування історії захід.-руського та українського права», Київ, 1926, т. III-VII.
80. «Як скасовано Литовського Статута» (З історії конфіскації західньо-руського та українського права), *Записки Соціально-Економічного Відділу УАН*, т. II-III, Київ, 1926 р., стор. 232-316.
81. «Наукова діяльність Ів. Мих. Каманіна», *там же*, т. II-III, Київ, 1926, стор. 54-164 і окремо.
82. «Збірник матеріалів до істоії Лівобережної України та українського права XVII—XVIII в.в. *Український Археографічний Збірник УАН*, т. I, Київ, 1926, стор. 50-164 і окремо.

1927.

83. Передмова до III Випуску «Праць Комісії для виучування західньо-руського та українського права». Київ, 1927, т. III, стор. III-VI.
84. «Пам'яті Івана Мартиновича Балінського», *там же*, Випуск III-й, Київ, 1927, стор. XV-XXVII.
85. «Олександр Матвієвич Лазаревський (1834—1902). (Матеріяли для його біографії)», *Україна*, Київ, 1927, кн. 4, стор. 18-82.
86. «Територія України XVII віку. (Розвідка з історії права)», *Ювілейний Збірник на пошану Д. І. Багалія*. Київ, 1927, стор. 112-132.
87. «Неприємності через етнографію», *Етнографічний Вістник*, Київ, 1927, стор. 145-147.

1928.

88. Передмова до IV Випуску «Праць Комісії для виучування західньо-руського та українського права», Київ, 1928, стор. V-IX.
89. «Права, по котрым судится Малороссийский народ», як джерело до історії державного права України XVIII віку», *Ювілейний Збірник на пошану акад. М. С. Грушевського*, I, Київ, 1928, стор. 245-252.
90. «Правне положення Чернігівщини за польської доби (1618—1648)», *Чернігів і Північне Лівобережжя*. Видання УАН, Київ, 1928, стор. 290-300.

1929.

91. Передмова до VI Випуску «Праць Комісії для виучування західньо-руського та українського права». Київ, 1929, стор. V-X.
92. *Матеріяли до історії українського права*, т. I. Київ, 1929, стор. LXIII-355. З передмовою акад. Н. П. Василенка (стор. V-LXIII).
93. «Конституція Филипа Орлика», *Ученые Записки Института Истории Российской Ассоциации Научно-исследовательских институтов общественных наук*. Т. IV, Москва, 1929, стор. 153-171. The Constitution of Pylup Orlyk — the Annals of the Ukrainian Academie 1958, vol. VI.
94. П. Я. Литвинова. (Післяслово до статті І. Спаської). *Етнографічний Вістник*, кн. 7.

РАДАКЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ М. П. ВАСИЛЕНКА.

Року 1894—1895 був фактичним редактором газети «*Киевское Слово*», що його видавала група української поступової інтелігенції. З 1903-го року був фактичним редактором газети «*Киевские Отклики*»; після закриття її адміністрацією стала виходити під новою назвою «*Киевские Отголоски*», а після закриття «*Киевских Отголосков*» — виходили «*Киевские Вести*», що були остаточно закриті року 1910. Ці газети видавала група поступової української інтелігенції, серед якої були: Г. В. Александровський, С. Буда, С. Єфремов.

Багато уваги приділяв М. П. Василенко редагуванню академічних видань; як голова III-го Соціально-Економічного Відділу Академії Наук, М. П. Василенко був редактором видань Відділу. За його редакцією вийшло 6 томів «*Наукових Записок Соціально-Економічного відділу*». Одночасно він був головою «Комісії для вивчення історії західньо-руського та українського права»; за його редакцією вийшло 8 томів «*Праць Комісії для вивчення історії західньо-руського та українського права*; останній — том 8-й — був надрукований, а попередній — 7-й — був знищений.

Як голова Комісії, М. П. Василенко брав участь в редагуванні колективної праці: «*Історично-юридичного Словника термінів українського права*». У цій праці брали участь всі члени Комісії. Було зібрано кілька тисяч карток і почалася систематична обробка їх. Керував працею член Комісії, І. Ю. Черкаський. Року 1933, коли Комісію було ліквідовано, загинув і цей Словник. Величезна кількість карток розсипана, загублена.

Одночасно Комісія, під проводом М. П. Василенка, готувала видання лікгатомового «*Корпусу джерел українського права*». Проте Комісія встигла видати тільки «*Руську Правду*».

У цьому списку подано головні праці М. П. Василенка не включаючи наукових рецензій. Крім того він написав багато в Енциклопед. Словн. Брокг. та Ефрона, в Енци. Слов. Граната та до газет: до «*Киевских Откликов*», «*Киевских Отголосков*», «*Киевских Вестей*», «*Киевской Мысли*», «*Речи*» тощо. Там були великі історичні нариси, наприклад, нариси, присвячені декабристам, Федорові Кузьмичу, які могли б бути окремими брошурами. Серед рецензій в різних газетах важливі були рецензії на праці Грушевського, якому присвятив він понад 10 рецензій. У цілому М. П. Василенко надрукував понад 300 газетних статей та рецензій. Встановити авторство їх тяжко, бо здебільшого вони не підписані. Більш-менш повний список його творів залишився в його архіві і в 1943 р. його передали до рукописного відділу Бібліотеки Академії Наук, де йому був присвячений окремий відділ. Все це, очевидно, загинуло в пожежі 1964 року.

Крім друкованої спадщини М. П. Василенко залишив багато праць, підготовлених до друку. Серед них були:

1. Актіві книги судів Лівобережної України (з передмовою). Це мав бути окремий том «*Архива Юго-Западной России*».
2. Акти до історії монастирського землеволодіння.
3. Велика збірка грамот Магдебурзького права України. (З передмовою).

Року 1934 ця збірка була знищена у видавництві Академії Наук. З цієї збірки збереглися тільки 4 коректурних аркуші. У 1944 році передано було їх професорові А. І. Яковлеву, що хотів надрукувати українські гра-

моти Магдебурзького права. Цього збірника не було надруковано й дальша доля переданих аркушів невідома.

4. Залишилася незакінченою велика праця — «Історія розробки науки історії українського права»; фрагменти її друкувалися, як передмови до «Праць Комісії для вивчення історії західньо-руського та українського права».

Остання праця, над якою працював М. П. Василенко, — «Історія козацтва на Лівобережній Україні від 1783 до 1917 року» — залишилася незакінченою.

6. Не закінчені спогади під назвою «Мое життя», доведені до 1890 р. Два уривки, присвячені подіям 1906 та 1907—1908 рр. надруковано вище.

Н. П.-В.

Проф. Дмитро Дорошенко

НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

т. 1—2 з передмовою проф. О. Оглоблина.

Обидва томи перевидало в-во «Дніпрова Хвиля» одною книгою, разом 600 стор. великого формату; ціна в полотняній оправі з золотодруком НМ 40.—, амер. дол. 10.—, канад. дол. 11.—; в м'якій оправі НМ 34.—, амер. дол. 8,50, канад. дол. 9.—, в інших країнах рівновартість ціни в американських долярах.

Адреси для замовлення й для виплати грошей:

„Dniprowa Chwyla“, 8 München 2, Dachauerstr. 9/II, Germany

Dr. Roman Klimkevich, 573 N.E. 102nd St., Miami Shores, Fla. 33138, U.S.A.

*

Українська Вільна Академія Наук, Історична Секція

Олександр Оглоблин

ОПАНАС ЛОБИСЕВИЧ (1732—1805)

Видання «Дніпрової Хвилі», Мюнхен, продажна ціна амер. дол. 2.—, НМ 8.—

Замовлення і гроші слати:

„Dniprowa Chwyla“, 8 München 37, Postfach 35, West Germany
і на адресу Адміністрації «Українського Історика».